

ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
INSTITUTUL DE CERCETĂRI JURIDICE ȘI POLITICE

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 32.001

COROPCEAN ION

SERVICIUL MILITAR ÎN REPUBLICA MOLDOVA:
ABORDARE POLITICO-JURIDICĂ

Specialitatea 561.01 - Teoria, metodologia și istoria politologiei;
instituții și procese politice

AUTOREFERATUL
tezei de doctor în științe politice

Chișinău, 2017

AUTOREFERATUL ȘTIINȚIFIC

Teza a fost elaborată în cadrul Centrului de Cercetări Politice și Relații Internaționale a Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei.

Conducător științific:

MANOLACHE Constantin, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar

Consultant științific:

JUC Victor, doctor habilitat în științe politice, profesor cercetător

Referenți oficiali:

1. **GIURCĂ Ion**, doctor în științe militare, profesor universitar, România
2. **PÎRȚAC Grigore**, doctor în științe politice, conferențiar universitar

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. **RUSNAC Gheorghe, președinte**, doctor habilitat în istorie, profesor universitar, academician
2. **RUSANDU Ion, secretar științific**, doctor în filosofie, conferențiar cercetător
3. **ROȘCA Alexandru**, doctor habilitat în filosofie, academician
4. **MORARU Victor**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar
5. **VARZARI Pantelimon**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar
6. **CUȘNIR Valeriu**, doctor habilitat în drept, profesor universitar
7. **CHIRIAC Vasile**, doctor în științe tehnice, conferențiar universitar
8. **CIOBANU Vitalie**, doctor în istorie
9. **TĂNASE Mircea**, doctor în științe militare, lector universitar, România

Susținerea tezei va avea loc la 7 septembrie, ora 14.00, în ședința Consiliului Științific Specializat DH 18.561.01-02 în cadrul Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei (mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 1, et. II, Sala Mică).

Teza de doctor și Autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei și pe pagina Web a C.N.A.A. (www.cnaaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la data de ___ august 2017.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat:

Rusandu Ion

Conducător științific:

doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar

Manolache Constantin

Consultant științific:

doctor habilitat în științe politice, profesor cercetător

Juc Victor

Autor

Coropcean Ion

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. După mai mult de un sfert de secol de la declararea suveranității și independenței, Republica Moldova nu a elaborat o strategie coerentă de asigurare a securității și apărării naționale, un document de politici care să includă mai multe sfere: politică, economică, militară, ecologică, informațională, societală și de altă nuanță. În acest sens de acțiuni oportune, una dintre problemele majore constă în indispensabilitatea de a revizui atât Concepția securității naționale, Strategia securității naționale, alte documente de politici, cât și sistemul de apărare și securitate națională în ansamblu. Un asemenea exercițiu este important, deoarece stabilitatea economică și dezvoltarea socială a unui stat sunt determinate nemișlocit de climatul general de securitate, calitatea și eficiența sistemului de asigurare a securității și apărării naționale.

În scopul implementării reușite a obiectivelor strategice de integrare europeană urmărite de Republica Moldova, este iminentă necesitatea elaborării suportului științific adecvat pentru modernizarea sectorului de apărare și securitate națională. Una din direcțiile prioritar-strategice ține de serviciul militar, abordat ca factor de bază pentru reformarea democratică a sistemului dat și participarea la mecanismele de securitate internațională. În cadrul angajamentelor asumate pe plan internațional (IPAP, PARP, ONU, UE), Republica Moldova a anunțat intenția de a dezvolta capacități de participare la misiuni/operațiuni internaționale de gestionare a crizelor (stabilizare, menținere a păcii, umanitare), acțiuni care deloc nu contravin statutului de neutralitate proclamat în Constituție.

Binomul armată - societate este foarte important în menținerea și promovarea stabilității și securității naționale. Armata exercită influență asupra societății, iar societatea civilă exercită control indirect asupra organismului militar, control care garantează păstrarea de către Armată a rolului constituțional în asigurarea securității și apărării naționale. Serviciului militar îi revine, de asemenea, o sarcină de prim ordin privind educația patriotică și morală, care reprezintă piatra de temelie a formării personalității omului. Fiind destinat să asigure suveranitatea și integritatea teritorială a țării, serviciul militar constituie unul din cele mai importante mecanisme ale apărării și securității statului. În perioada independenței, serviciul militar a căpătat conținut și trăsături noi, cum ar fi: profesionalizarea efectivului, creșterea importanței și a atenției față de sănătatea fizică și psihică a contingentului încorporat, perseverența și pregătirea volitive. Este de subliniat că în Republica Moldova se desfășoară reforma militară, care, la rândul ei, generează modificări esențiale în structura și în funcționalitatea serviciului militar. Militarii îndeplinesc obligațiunile constituționale în interiorul țării, dar participă și la activități desfășurate în cadrul Programului „Parteneriat pentru Pace” și în operațiuni de menținere a păcii. Prin urmare, în prezent, serviciul militar suportă o perioadă de serioase transformări calitative și cantitative.

În condițiile identificării conținutului reformelor, o deosebită actualitate capătă abordarea politologică a serviciului militar, reliefată în contextul oportunității asigurării securității statului, societății și persoanei. Această abordare propulsează pe prim plan-problema cercetării politico-juridice complexe a serviciului militar, problemă care la etapa actuală este de importanță majoră, dată fiind omniprezența sau lipsa voinței politice. Aspectele privind politica construcției militare, reevaluarea atribuțiilor autorităților puterii de stat și ale conducerii militare ce țin de dirijarea serviciului militar pot fi soluționate numai ținând cont de rolul evident al analizei politologice.

Incontestabil este că apărarea Patriei reprezintă datoria, obligația constituțională a fiecărui cetățean al Republicii Moldova, care se realizează printr-un set complex de instrumente, inclusiv prin instituirea serviciului militar. Constituind o variantă distinctă a serviciului public, serviciul militar reprezintă prin caracter o instituție de drept. Problema interacțiunii statului și cetățenilor prin prisma îndeplinirii serviciului militar este foarte actuală în contextul edificării în Republica Moldova a statului de drept aliniat la valorile europene, formării societății contemporane, dar și al diversificării pericolelor la adresa securității. Prin intermediul îndeplinirii serviciului militar, militarilor le revine sarcina importantă de a asigura securitatea militară a statului și a cetățenilor săi, astfel oferindu-se posibilitate societății să participe la edificarea statului democratic, fondat pe normele libertății și drepturilor general acceptate. În circumstanțele când în societate s-a creat o situație care solicită elaborarea fundamentelor teoretico-metodologice și reperelor practice ale modernizării serviciului militar prin prisma necesităților de securitate, cercetarea oportunităților date se distinge prin actualitate și importanță deosebită, conceptual-teoretică și aplicativă.

Serviciul militar are drept misiune să asigure funcționalitatea Forțelor Armate, a cărui importanță crește mai ales în contextul schimbărilor cardinale în arhitectura securității europene și subregionale influențată de desfășurarea unui război hibrid în Ucraina, războiului din Siria și revendicărilor islamiștilor, migrației masive din lumea orientală spre Europa, dar și în contextul nou al colaborării Republicii Moldova cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord și Uniunea Europeană. Aceste și alte transformări reclamă stringent adoptarea unor programe de reformă a Forțelor Armate pentru a face față noilor împrejurări. Însă există marea incertitudine a procesului de reformă prin modernizare a Armatei Naționale, în lipsa clarității la Ministerul Apărării asupra rezultatului Analizei Strategice a Apărării și elaborării Strategiei militare naționale.

Noi considerăm că politicile în domeniul militar trebuie să fie schimbate, astfel încât de la stagnarea sau dezvoltarea haotică a Armatei să trecem la o armată integrată corespunzător în interesele naționale. Procesul complex de reformare a Armatei Naționale necesită dezvoltarea și perfecționarea continuă a bazei normative în sectorul apărării și securității, inclusiv a instituției serviciului militar, accentuându-se semnificația asigurării multilaterale a drepturilor, libertăților și protecției sociale ale militarilor, membrilor familiilor acestora. În acest context, analiza valorii

sociale a serviciului militar și includerea acestei valențe normative în legislație va asigura în mod incontestabil fortificarea imaginii pozitive a serviciului militar în societate.

Actualitatea și importanța problemelor abordate în lucrare sunt determinate de necesitatea de a supune investigațiilor problematica serviciului militar în Republica Moldova ca element consolidant al securității militare a statului. Relevanța științifică a investigațiilor este amplificată de fortificarea valorii serviciului militar, care devine actuală în reforma și modernizarea Armatei. Până la moment, încă nu a fost realizată o analiză politologico-juridică a serviciului militar, deși aceasta a devenit o cerință imperativă a timpului. Analiza politologică a serviciului militar oferă o largă posibilitate de a identifica locul și rolul său în asigurarea securității statului. Investigațiile științifice ale reglementării juridice a serviciului militar permit de a supune analizei constituirea relațiilor de serviciu militar, în procesul cărora se asigură îndeplinirea obligațiilor de serviciu, definirea atribuțiilor militarilor și competențelor structurilor în cadrul cărora se exercită serviciul. Semnificația științifico-practică a investigațiilor este determinată de actualitatea concluziilor și recomandărilor fezabile pentru reforma Armatei Naționale, având ca bază principiile europene de organizare și funcționare a serviciului militar.

Descrierea situației în domeniul de cercetare politico-juridică a serviciului militar din Republica Moldova și identificarea problemelor supuse investigațiilor. Analiza literaturii științifice de specialitate denotă că cercetătorii de peste hotare au acumulat un bogat potențial de idei și abordări, în a căror bază s-a realizat elaborarea conceptual-teoretică a problemelor care se referă direct la funcționalitatea și evoluția serviciului militar al statului. Au fost publicate diferite lucrări științifice, inclusiv militaro-științifice, care tratează sub variate aspecte problema în cauză. În continuare vom prezenta lapidar unele dintre elaborările științifice la tema investigată.

În lista autorilor occidentali care au analizat evoluția serviciului militar în ansamblu se includ B. Boene [1] și V. Porteret [2], care argumentează transformarea serviciului militar de la unul de masă la unul profesionist. Școala științifică rusă cu privire la securitate și arta militară a avut impact relevant asupra calității cercetărilor din domeniu, printre autorii de vază înscriindu-se O. Alexeenko [3], A. Semakin [4] și A. Kudașkin [5].

Pentru cercetarea realizată se impun ca relevante elaborările efectuate de către specialiști din România, printre care pot fi menționați P. Duțu [6], C. Moștoflei [7], A. Sarcinschi [8], M. Ionescu [9], L. Grigore [10], care supun analizei problema serviciului militar în cadrul reformei Forțelor Armate ale României ca stat membru al structurilor euroatlantice. Este de precizat că la moment în lucrările științifice predomină abordările pur militare, problematica serviciului militar ca factor de asigurare a securității naționale rămânând mai puțin cercetată din punct de vedere politologic. În Republica Moldova primele teze de doctorat cu tematică militară au fost susținute de V. Gaiciuc [11] și V. Pleșca [12], de doctor habilitat – de C. Manolache [13], care s-au referit

tangențial și la serviciul militar. Însă această problematică abia urmează să fie adusă pe tapetul cercetărilor, ceea ce ne propunem să realizăm în studiul de față.

Problemele principale de cercetare înaintate cu titlu de ipoteze sunt:

- serviciul militar în Republica Moldova are proveniență constituțională și este organizat pentru apărarea independenței, suveranității și integrității teritoriale, reprezentând structural-funcțional un element definitor al securității militare ca parte componentă a securității naționale;
- serviciul militar este organizat instituțional în baza unor principii care îl caracterizează ca pe un tip de serviciu public și în calitate de formă specială de exercitare a serviciului public, reflectând cele mai importante laturi ale activității cetățenilor și ale organizațiilor în care este prevăzut;
- serviciul militar se află în slujba societății prin reglementarea politico-juridică a relațiilor de serviciu militar, iar procesul de modernizare a Forțelor Armate în conformitate cu standardele europene poate fi realizat cu succes atunci când este fondat pe principii avansate de organizare și funcționalitate;
- după exercitarea serviciului militar persoanele sunt trecute în rezerva Forțelor Armate, procesul de adaptarea lor dificilă la viața civilă nu se află în atenția autorităților, lăsând acești cetățeni în voia sorții și întâmplării, ceea ce afectează imaginea serviciului militar în societate.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul urmărit constă în analiza politico-juridică a esenței, structurii, conținutului și contradicțiilor funcționalității serviciului militar al Republicii Moldova pentru a determina modalitățile de impact asupra securității naționale și identifica mecanisme de modernizare în contextul proceselor de reformă a Forțelor Armate.

Pentru atingerea scopului trasat, au fost stabilite următoarele obiective:

- a supune investigațiilor serviciul militar ca parte componentă a politicii statului în organizarea cetățenilor și a societății în vederea asigurării suveranității, independenței, integrității teritoriale și securității naționale a Republicii Moldova;
- a pune în lumină reperele conceptual-teoretice și a reliefa cadrul politico-juridic de organizare și funcționalitate a serviciului militar al Republicii Moldova, identificându-se principiile generale și particularitățile de instituționalizare, conducere și activitate;
- a cerceta în dinamică aspectele care vizează apariția și încetarea relațiilor de serviciu militar, stabilite între militari, pe de o parte, militari și organizațiile care prevăd statutari raporturi de acest tip, pe de alta;
- a nuanța relațiile de interdependență dintre militari, pe de o parte, stat și societate, pe de alta, în special prin identificarea unor soluții fezabile ce țin de problema trecerii militarilor în rezervă și adaptarea lor și a familiilor acestora la viața civilă.

Metodologia cercetării științifice. Investigațiile științifice la temă au fost efectuate prin aplicarea unui instrumentar metodologic extins, care însumează atât abordări, metode și principii

de cercetare general-științifice, cât și de factură particular-științifică, folosite cu preponderență în funcție de specificul domeniului de explorare. Acest instrumentar conține abordări (politologică, sistemică), metode general-științifice (sistemică, instituțională, structural-funcțională, analiza și sinteza, comparativă, behavioristă, inducția și deducția, istoriografică) și particular-științifice (politologico-descriptivă, analiza evenimentelor, analiza conținutului documentelor, studiu de caz, sociologico-militară, pedagogico-militară, militar-strategică, istorico-militară) și principii (interdisciplinarității, continuității, istorismului).

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute se exprimă prin efectuarea pentru prima dată în Republica Moldova a unor cercetări științifice de pe poziții politologice a esenței și structurii serviciului militar, a dinamicii de reconfigurare ca element al politicii statului în organizarea cetățenilor și societății pentru asigurarea intereselor naționale. Noutatea științifică, exprimată în particular, rezidă în următoarele:

- este argumentată științific oportunitatea funcționării serviciului militar ca proces de asigurare a securității și apărării naționale, fiind identificate și clasificate sursele de activitate, contradicțiile și tendințele de dezvoltare a acestei instituții;
- sunt puse în lumină procesele de reglementare politico-juridică a relațiilor de serviciu militar în Republica Moldova, apariția și modificarea lor, fiind identificat rolul acestora în consolidarea organismului militar al statului;
- sunt elucidate cadrul politico-juridic de instituționalizare și mecanismul organizatorico-juridic de conducere a serviciului militar, acțiuni desfășurate la nivel de instituții, cu diferite atribuții de organizare și/sau de executare.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul științelor politice și studiilor de securitate pentru teorie și practică ține de argumentarea indispensabilității serviciului militar în asigurarea securității și apărării naționale a Republicii Moldova, fapt care a contribuit esențial la demonstrarea necesității și a oportunității de modernizare internă și racordare la standardele contemporane. Au fost identificate potențialul și capacitățile pentru modernizarea serviciului militar al Republicii Moldova în contextul redimensionării arhitecturii de securitate regională.

Importanța teoretică a lucrării și valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea cu titlul de pionierat a unei cercetări științifice interdisciplinare a serviciului militar în Republica Moldova prin abordarea politico-juridică, iar sub aspectul practic investigațiile soldându-se cu perfectarea și prezentarea unui studiu amplu și complex, în măsură să contribuie la elucidarea semnificației serviciului militar. În particular, **semnificația teoretică a investigațiilor** efectuate rezidă în următoarele:

- este elaborat cadrul conceptual-metodologic pentru a efectua cercetări științifice ale serviciului militar, racordat la realitățile în schimbare și la tendințele postneclasice de dezvoltare a științei,

fiind propusă o construcție relevantă de investigație a serviciului militar, iar rezultatele obținute formează suport metodologic pentru cercetarea acestui fenomen social-politic;

- este aplicat instituționalismul în calitate de suport teoretic pentru cercetarea serviciului militar ca instituție în contextul în care a devenit un actor important al serviciului public prin calitatea de a apăra independența, suveranitatea și integritatea teritorială a statului;

- este reliefată deosebirea dintre serviciul de alternativă, serviciul militar activ și serviciul militar în rezervă, fiind puse în lumină importanța elementului protecției sociale a militarilor ca factor de consolidare a imaginii în societate.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în elaborarea unui studiu cu valențe fezabile, care se manifestă prin următoarele:

- contribuie la familiarizarea opiniei publice cu rolul și locul serviciului militar în asigurarea securității și apărării naționale, contribuind la mai buna înțelegere a caracterului, obiectivelor, modului de organizare și funcționalitate, evidențiind militarul ca purtător al principalelor răspunderii pentru apărare și securitate;

- completează setul redus de elaborări științifice/științifico-practice consacrate problemei ce ține de securitatea militară a statului, formulează unele recomandări științifico-practice referitoare la optimizarea sistemului serviciului militar, realizarea construcției militare în Republica Moldova, la elaborarea politicii de apărare și securitate a statului, la promovarea relațiilor civil-militare în societate;

- asigură factorii de decizie din cadrul autorităților puterii de stat, experții din centrele analitice și cercetătorii științifici din instituțiile universitar-academice cu rezultate pentru fundamentarea și promovarea politicilor în domeniul serviciului militar, vine în suportul cadrelor din conducerea militaro-politică și militară să soluționeze științific argumentat sarcini practice vizând asigurarea capacității de apărare în condițiile de transformare a societății și redimensionare a arhitecturii de securitate regională;

- sunt create premisele indispensabile pentru fundamentarea științifică a strategiei și tacticii de organizare a serviciului militar la etapa actuală de modernizare a sistemului național de securitate și apărare.

Rezultatele obținute pot fi folosite la elaborarea cadrului normativ în domeniul militar, la predarea cursurilor speciale de politologie (politologie militară) în sistemul de învățământ militar și universitar, la pregătirea social-umanitară și juridică a militarilor, la elaborarea unor manuale și a altor suporturi metodico-didactice.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere constau în următoarele:

1. Republica Moldova devenind stat independent și fiind acceptată ca membru plenipotențiar al Organizației Națiunilor Unite, și-a rezervat dreptul de a crea și dispune de Forțe Armate destinate

apărării independentei, suveranității și integrității sale teritoriale. Pentru a asigura Forțele Armate cu potențial uman necesar, statul a instituit, prin Constituție, alte acte normative, serviciul militar care este organizat pe principiu obligatoriu și pe principiu benevol, prin contract.

2. Serviciul militar reprezintă un factor determinant în fortificarea securității militare a statului, dezvoltarea politicii externe prin componenta de politică militară, promovarea imaginii statului pe arena mondială ca un contribuitor de securitate regională și internațională, extinderea relațiilor bilaterale și multilaterale ale Republicii Moldova, construcția Forțelor Armate în conformitate cu principiile unui stat democratic, inclusiv a sistemului de pregătire a cadrelor militare la standarde europene și euroatlantice.

3. Odată cu încetarea relațiilor de serviciu militar, militarul trece în rezerva Forțelor Armate. Asigurarea adaptării socio-psihologice a rezervei militare este o problemă atât personală, cât și a guvernului, rezolvarea ei permițând oamenilor să se acomodeze la condițiile noi, iar societății să utilizeze eficient persoane instruite pentru dezvoltarea social-economică.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetărilor exprimate prin concluzii și recomandări au fost implementate în: Concepția reformei militare, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 1315 din 26.07.2002; Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei nr.1245 din 18.07.2002; Legea cu privire la rezerva Forțelor Armate nr. 1244 din 18.02.2002; Legea cu privire la apărarea națională nr. 345 din 25.07.2003; Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162 din 22.07.2005; Regulamentul cu privire la modul de îndeplinire a serviciului militar în Forțele Armate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 941 din 17.08.2006; Concepția de restructurare și modernizare a Armatei Naționale în perspectiva anului 2014, aprobată prin decizia Consiliului Suprem de Securitate nr. 05/1-03-05 din 13.05.2004. Precizăm, de asemenea, că a fost asigurată argumentarea și aprobarea modificării duratei serviciului militar în termen de la 18 luni la 12 luni, introducerii serviciului militar cu termen redus de 3 luni pentru absolvenții instituțiilor civile de învățământ superior universitar, care anterior nu au satisfăcut serviciul militar și instruirea studenților la catedrele militare în instituțiile de învățământ superior universitar de stat.

Vom insista pe participarea la pregătirea și la operaționalizarea Armatei Naționale prin elaborarea și aprobarea prin Hotărârea Parlamentului nr. 679 din 23.11.2001 a Structurii generale a efectivului Armatei Naționale și a instituțiilor Ministerului Apărării. Am participat la formarea, pregătirea și operaționalizarea Marelui Stat Major al Armatei Naționale după modelul occidental, prin elaborarea și aprobarea Regulamentului Marelui Stat Major al Armatei Naționale, pus în aplicare prin ordinul Ministrului apărării nr.335 din 12.12.2008. Am luat parte, de asemenea, la pregătirea cadrelor de ofițeri ai Armatei Naționale și pregătirea de luptă a armatei prin elaborarea și aprobarea unor documente, evidențiind următoarele: Regulamentul activității de stat major al

Forțelor Armate ale Republicii Moldova în operații (acțiuni) de luptă, Regulamentul pregătirii operative (operativ-tactice) în Armata Națională, Regulamentul serviciului în garnizoană și de gardă, Regulamentul disciplinei militare, Regulamentul de luptă a genurilor de arme în Armata Națională, Regulamentul instrucției de front, Regulamentul serviciului interior.

Am efectuat activități de investigație științifică la temă în cadrul Centrului de Informare și Documentare privind NATO în Moldova, la Asociația „George C. Marshall” din Republica Moldova, la Centrul de Studii Strategice de Apărarea și Securitate al Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”.

Aprobarea rezultatelor. Lucrarea este elaborată în cadrul Centrului Cercetări Politice și Relații Internaționale al Institutului de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a Moldovei, a fost examinată și susținută în Centrul menționat și la Seminarul Științific de Profil din cadrul Institutului. Rezultatele științifice obținute au fost prezentate, discutate și aprobate la opt foruri științifice naționale și internaționale: Conferința științifică internațională „NATO - o alianță a valorilor și solidarității”, 2 octombrie 2007; Masa Rotundă Internațională „Challenges to Peacekeeping and Stability Operations in the 21st Century”, 15 ianuarie 2008; Masa rotundă internațională „Perspectivele parteneriatului cu NATO în condiții de neutralitate/non-aliniere”, 1 octombrie 2012; Seminar IV Școala CID NATO „Regimul armelor în Republica Moldova”, 11 aprilie 2013; Conferința științifico-practică cu participare internațională „Republica Moldova în condițiile noii arhitecturi de securitate regională”, 30 mai 2014; Masa rotundă „Rolul dreptului de poliție al statului într-o societate democratică”, 24 ianuarie 2015; Conferința științifică internațională „Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională”, 15 mai 2015; Conferința științifică internațională „Inegalități sociale în Republica Moldova. Constituirea clasei de mijloc”, 23 februarie 2017.

Cercetările efectuate se includ în cadrul direcțiilor prioritare de dezvoltare a științei în Republica Moldova – Direcția strategică Patrimoniul cultural și dezvoltare a societății.

Publicații la tema tezei. Ideile științifice expuse și-au găsit elucidare în 2 monografii și 23 articole științifice în volum de 30,1 c. a.: 15 dintre acestea fără coautori, fiind prezentate la 8 foruri științifice naționale și internaționale.

Volumul și structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 194 titluri, 150 pagini text de bază.

Cuvinte cheie: serviciu militar, securitatea națională, securitate militară, Forțele Armate, organism militar, principii ale serviciului militar, relații de serviciu militare, instituționalizare, organizare, adaptare, funcționare, Armata Națională.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea conține toate subdiviziunile care sunt solicitate regulamentar: actualitatea și importanța problemei abordate, scopul și obiectivele tezei, problema științifică importantă soluționată, noutatea științifică a rezultatelor obținute, importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul capitolelor tezei.

Capitolul întâi, cu denumirea **Aspecte istoriografice și abordări teoretico-metodologice ale serviciului militar în Republica Moldova**, include studiul istoriografic, reperele teoretico-metodologice și fundamentele politico-juridice de cercetare a problemelor abordate. În primul subcapitol, intitulat **Instituționalizarea și evoluția serviciului militar în Republica Moldova: studiu istoriografic și normativ**, sunt elucidate cele mai relevante elaborări științifice la tema investigată, perfectate de către cercetători științifici, experți și analiști atât din străinătate, cât și din Republica Moldova. Este efectuat studiul istoriografic al instituționalizării, actelor normative adoptate în acest scop și evoluției serviciului militar în Republica Moldova.

Instituționalizarea serviciului militar în Republica Moldova a fost o necesitate obiectivă și parte a proceselor politice de obținere a independenței. C. Manolache menționează că experiența practică a statelor care și-au definitivat schimbările transformăionale de tranziție ne convinge că acest tip de reforme social-economice și politico-juridice necesită o garanție eficientă care să asigure realizarea obiectivelor trasate. Dar una dintre condițiile esențiale ale transformării sociale o constituie, totuși, asigurarea militară a procesului [14].

În acest context, este efectuată analiza serviciului militar și noțiunilor conexe prin prisma elaborărilor realizate de cercetătorii străini despre armată și rolul ei, cu expunerea unor concluzii ce se referă la Armata Națională. P. Duțu susține că, de fapt, evoluția organizatorică de exercitare a serviciului militar se află în funcție de transformările fundamentale din cadrul armatei naționale ale unui stat [6, p.101]. H. Georgescu subliniază că armata „reprezintă totalitatea forțelor militare regulate ale unui stat” [15, p.113], iar J. Sumpf o definește ca pe „ansamblul forțelor militare ale unei națiuni” [16, p.23]. Prin urmare, menționăm noi, armata este o instituție a statului care poate folosi, în mod organizat și legal, violența pentru îndeplinirea misiunilor încredințate.

În această ordine de idei, P. Duțu, C. Moștoflei și A. Sarcinschi notează că organizarea, caracterul și evoluția armatei sunt determinate de un complex de factori, precum: regimul politic; progresele științei și tehnicii; nivelul de dezvoltare economică; posibilitățile economice, tehnico-științifice și demografice; apartenența la alianțe politico-militare; poziția geografică și situația geopolitică; dimensiunile și caracteristicile teritoriului național; tradițiile și specificul național al fiecărui popor.

Dat fiind că rolul esențial al oricărei armate este ducerea luptei, vom evidenția că pentru succesul ei, contează calitatea și moralul militarilor implicați în luptă. Or, anume această sarcină

revine serviciului militar. În această bază putem explica interesul sporit al cercetătorilor, precum J. Callaghan [17], P. Azoulay [18], C. Moștoflei [19], L. Stăncilă și B. Dabija [20], pe marginea problemei apariției și manifestării dificultăților în organizarea și desfășurarea activității specific militare, cum ar fi serviciul militar. P. Duțu, C. Moștoflei și A. Sarcinschi notează că se impune a fi menționat actualmente faptul că evoluția armatelor cunoaște un ritm tot mai alert, explicându-se preocupările tuturor statelor de a amplifica, prin reorganizare și profesionalizare, capacitatea armatelor de adaptare flexibilă la necesitățile sociale, politice, militare, interne și internaționale, aflate într-o continuă schimbare [7, p.3]. Iar aceste adaptări se efectuează prin perfecționarea, în primul rând, a serviciului militar, specificăm noi.

Vom remarca, în contextul celor menționate mai sus, că la nivelul conducerii Ministerului Apărării al Republicii Moldova, din primii pași ai existenței sale, asupra formei armatei pe care s-o construim, practic nu a existat o singură opțiune. În lipsa unei politici eficiente de stat privind securitatea militară a statului, în general și modului de organizare/dezvoltare a serviciului militar, în particular, fiecare ministru a venit cu propria viziune asupra reformei armatei și modelului de organizare a serviciului militar [21]. Numai în ultimii ani asupra aspectului ce ține de aprecierea formei de completare a Armatei Naționale a fost o oscilație de la o extremă la alta, mai precis, de la susținerea serviciului militar obligatoriu până la negarea lui și susținerea celui prin contract [22]. În această ordine de idei, vom accentua importanța tezei noastre în etapa actuală, remarcând poziția lui V. Cibotaru, că Republica Moldova trebuie să-și dezvolte Forțele Armate pe principiul mixt de completare, care presupune prezența militarilor încadrați atât pe bază de contract, cât și prin conscripție [23].

V. Ciobanu supune analizei evenimentele de constituire și evoluție a Armatei Naționale din perioada 1990-2011, această cercetare permițând de a elucida și procesul istoric de devenire a serviciului militar. Schimbările social-politice de la începutul anilor 1990 au generat criza din armata sovietică, care a favorizat ideea promovării unei politici militare proprii, cu predilecție în instituirea serviciului militar național [24, p.5]. V. Gaiciuc și V. Ciobanu abordează subiectul urgentării creării unei instituții de forță, capabile să garanteze independența și viața cetățenilor în circumstanțele destrămării accelerate a URSS și încălcărilor grave din armata sovietică [25, p.8]. B. Gamurari reliefează evenimentele de instituționalizare a serviciului militar național în Trupele de Grăniceri [26, p. 157], iar P. Creangă descrie perioada de formare a Armatei Naționale, care ne permite să evidențiem și politicile de edificare a serviciului militar [27, p. 114]. Vom preciza că este efectuată analiza legislației naționale cu referire la instituționalizarea serviciului militar în Republicii Moldova.

Prin urmare, au fost elaborate studii, care, în diferită măsură, pun în lumină problemele abordate de noi, însă este lipsă o cercetare amplă, cuprinzătoare a subiectelor tratate de noi.

Al doilea subcapitol, **Repere teoretico-metodologice de cercetare a serviciului militar în Republica Moldova**, elucidează reperele teoretico - metodologice de cercetare a serviciului militar, printr-o prisma a noțiunilor de referință: profesia de militar, profesionalizarea armatei, serviciul militar, securitate, principiile serviciului militar.

C. Manolache menționează că cercetarea metodologică a organismului militar al statului traversează la etapa actuală o perioadă specifică, fiind complimentată de clarificarea rolului și locului organismului militar în sistemul relațiilor politico-militare în țară și în lume, de analiza influenței lui asupra asigurării securității militare a statului [28]. Această afirmație este în deplină măsură caracteristică și pentru serviciul militar ca element indispensabil al organismului militar.

Analiza serviciului militar în stat ca fenomen social-politic a creat premisele teoretice de înțelegere profundă a esenței, structurii și conținutului său. În opinia noastră, serviciul militar are locul și rolul său și în ecuația de putere militară a statului. Potrivit lui C. Zamfir și L. Vlăsceanu, puterea militară este capacitatea de acțiune armată a unui stat, asigurată de potențialul său militar (buget, personal, infrastructură, armament, logistică, industrie de apărare, instituții de dezvoltare militară), urmărindu-se asigurarea securității proprii și a aliaților, realizarea intereselor politico-militare [29, p.481]. Subliniem că puterea militară poate fi reprezentată de potențialul său militar și cel spiritual. În acest sens, serviciul militar prin destinația sa se regăsește în ambele.

Politica de organizare a serviciului militar în Republica Moldova a fost cercetată de noi prin definirea unor repere determinante: profesionalizarea armatei și profesia de militar. Astfel, profesia de militar este definită ca ocupație cu caracter permanent, desfășurată în mediul militar, exercitată de o persoană care a absolvit o instituție de învățământ militar sau care a încheiat un contract de angajare cu instituția militară [30, p.216]. Potrivit lui I. Stoianovici, profesionistul este persoana plătită pentru o anumită profesie și este foarte bună în practicarea ei [31, p.105]. N. Sava afirmă că noțiunea de profesionist este utilizată atunci când se referă la „o persoană înalt calificată, caracterizată prin competență; responsabilitate și spirit de corp” [32, p.240-250].

Problema profesionalizării armatelor europene a reprezentat o necesitate stringentă, mai ales pentru țările postsocialiste. C. Moștoflei [7], A. Sarcinschi [8] și M. Mureșan [33] abordează cadrul de analiză a serviciului militar canalizându-se pe problematica profesionalizării armatei, notând că profesionalizarea este determinată și de criteriile de admitere a României în Tratatul de Nord, necesitatea înzestrării armatei cu echipament militar și tehnică de luptă moderne, reforma din armatele statelor membre ale Organizației Atlantice. A. Sarcinschi susține că în construirea unei armate de profesie se solicită să se definească modul în care se vor selecta, forma, instrui și perfecționa militarii [8, p.36], acestea fiind sarcinile serviciului militar, adăugăm noi.

V. Mija [34], V. Gaiciuc [35] și V. Pleșca [36] exprimă supoziția că instituția armatei este fundamentală atât pentru știința politică contemporană, cât și în raport cu realitățile social-

politice interne și internaționale. Serviciul militar reprezintă acțiunea aplicată în folosul statului, un stagiu la care sunt obligați, prin lege, cetățenii pentru a se instrui din punct de vedere militar în rândurile forțelor armate. În fundamentarea ideilor sus menționate, V. Pleșca [37, p. 62-67] a descris sintagma „serviciu militar” prin evaluarea trăsăturilor esențiale ale serviciului public.

Serviciul militar poate fi cercetat având ca repere metodologice principiile de organizare, evidențiindu-se aspectele de politici cu impact (asupra serviciului militar). Aceste principii sunt: legalității, loialității, imparțialității, stabilității, profesionalismului, transparenței, responsabilității și independenței [38].

Aplicarea sintezei a făcut posibilă analiza în tandem a „serviciului militar” și „securității naționale”. În această bază, serviciul militar este abordat ca o instituție, iar securitatea națională, în accepția lui S. Huntington, poate fi asigurată prin îmbunătățirea siguranței instituțiilor sociale, economice și politice împotriva amenințărilor care provin din partea altor state independente [39, p.67]. B. Buzan face distincție între dimensiunea militară a securității și dimensiunea nonmilitară [40, p. 43-45], el deosebește, de asemenea, componentele militară, politică, economică, socială și de mediu. Considerăm că această clasificare actualmente se dovedește a fi incompletă, dată fiind că a crescut substanțial ponderea componentei cibernetice, spre exemplu.

Politica militară înglobează măsurile și inițiativele realizate sau nerealizate de guverne în luarea deciziilor și în implementarea obiectivelor strategice, cum ar fi timpul și modul în care să se angajeze Forțele Armate naționale pentru asigurarea securității militare a statului, în condițiile că Ministerul Apărării se dovedește a fi principalul factor de decizie în politica militară națională [41]. Subliniem că o sarcină de importanță edificatoare a politicii militare în Republica Moldova rezidă în efectuarea construcției militare, context în care, serviciul militar ca subiect al politicii militare, vine să asigure funcționalitatea Forțelor Armate.

Studiul serviciului militar permite de a conchide că acesta se află la originea securității militare a statului, care se asigură prin realizarea unui complex de măsuri privind pregătirea de apărare a Patriei. Forma principală de exercitare a apărării pe timp de pace este exprimată prin serviciul militar obligatoriu, care presupune îndeplinirea de către cetățenii Republicii Moldova a serviciului militar în termen și pe calea încadrării în serviciul militar prin contract.

Capitolul al doilea, **Fundamente conceptuale și politico-juridice ale serviciului militar din Republica Moldova**, este rezervat cercetării fundamentelor conceptuale și politico-juridice ale serviciului militar, abordate în evoluție și în diversificare. Este supusă cercetării oportunitatea reformei Forțelor Armate și analizată baza juridică din domeniul apărării și securității naționale, exercițiu necesar pentru a asigura profunzimea și complexitatea investigațiilor științifice.

Primul subcapitol, numit **Cadrul conceptual de organizare și funcționare al serviciului militar în contextul de reformă a Forțelor Armate**, cuprinde reliefarea cadrului conceptual de

organizare și funcționare a serviciului militar, alcătuit dintr-un pachet extins de concepții și acte normative, inclusiv se analizează pachetul de obligațiuni, drepturi și libertăți ale militarului.

Fundamentele cadrului conceptual de organizare și funcționalitate a serviciului militar au fost puse pe 17 martie 1992, când Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea cu privire la apărare, Legea cu privire la Forțele Armate și Legea despre obligațiunea militară și serviciul militar al cetățenilor Republicii Moldova. Aceste acte stabilesc exercitarea conducerii supreme a Forțelor Armate de Parlament, Președintele Republicii Moldova, fiind și Comandantul Suprem al Forțelor Armate și de Guvern. În același context, Ministrul Apărării exercită conducerea trupelor prin Marele Stat Major al Forțelor Armate.

În scopul unificării forțelor militare într-un sistem unic și integrat, abilitat cu asigurarea securității naționale, Parlamentul a aprobat Concepția Securității Naționale și Doctrina Militară a Republicii Moldova, mai târziu – o nouă Concepție a Securității Naționale a Republicii Moldova și o Strategie a Securității Naționale. Considerăm că proiectul Strategiei Securității Naționale care urmează să fie elaborat, trebuie să specifice importanța managementului personalului militar prin prisma politicii de organizare a serviciului militar, ca factor în asigurarea securității militare [42]. În proiectul Strategiei Naționale de Apărare urmează a preciza că anume serviciului militar mixt reprezintă forma optimă pentru Republica Moldova, care trebuie să fie tratată nu ca soluție temporară, ci una de bază [43].

În procesul de asistență a reformei Forțelor Armate evidențiem rolul summitului NATO din 2014 din Țara Galilor, dat fiind că Republica Moldova a fost primită în cadrul Platformei de Interoperabilitate și acceptată la Inițiativa de Construcție a Capacităților de Apărare a Alianței. Summitul NATO din 2016 din Varșovia a întărit dimensiunea cooperării cu Republica Moldova, partenerii oferind expertiză pentru a sprijini procesul de reformă a apărării în scopul fortificării capabilităților Forțelor Armate ale Republicii Moldova [44].

Primele adaptări ale serviciului militar la standarde euroatlantice au fost efectuate după adoptarea Concepției reformei militare prin reducerea duratei serviciului militar în termen până la 12 luni. Vom susține că nivelul general al pregătirii tinerilor pentru serviciul militar le permite calitativ să se încadreze în funcțiile militare în perioada stabilită [45].

Notăm că Doctrina Militară stabilește aspectul organizatoric al construcției și dezvoltării Forțelor Armate și serviciului militar în condițiile respectării neutralității permanente [46]. Prin proclamarea constituțională a statutului de neutralitate, Republica Moldova expres a decis să nu facă parte din alianțe și organizații internaționale cu caracter militar și să se abțină de la acțiuni de natură similară. Însă acest statut nu exclude participarea cu militari ai Armatei Naționale la acțiuni de menținere a păcii [47], militarii luând parte la exercitarea operațiunilor de menținere a păcii cu regularitate, mai ales în Kosovo.

În altă abordare securitatea națională a Republicii Moldova ar putea fi asigurată cel mai eficient în condițiile integrării euroatlantice [48, p. 24], însă, potrivit altor opinii, solicitarea de a adera la Organizația Tratatului Nord-Atlantic se află în contradicție cu interesele cardinale ale Republicii Moldova și ale cetățenilor săi [49, p.630]. Vom nota că Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) Republica Moldova – NATO prevede explicit că ținând cont de statutul său de neutralitate, Republica Moldova prin implementarea acestui program nu urmărește scopul aderării la Alianța Nord-Atlantică, ci intensificarea dialogului și aprofundării relațiilor cu această structură în speranța accelerării procesului de reforme în sectorul apărării și securității naționale [50, p. 21]. În acest context, instituirea și dezvoltarea serviciului militar în Republica Moldova reprezintă un aspect al politicii sale militare, având drept scop crearea și perfecționarea cadrului legislativ care asigură pregătirea cetățenilor și Forțelor Armate pentru apărarea Patriei.

Este axiomatică ideea, în ordinea reliefată de idei, că apărarea Patriei reprezintă datoria și îndatorirea constituțională a fiecărui cetățean al Republicii Moldova. Totodată, obligativitatea serviciului militar având proveniență constituțională, nu reprezintă obligativitate constituțională a cetățenilor Republicii Moldova, aceasta fiind o obligațiune juridică a unor categorii aparte. Din motive de conștiință sau de altă natură cetățenii frecvent se eliberează de îndeplinirea obligațiunii militare și execută serviciul civil, care înlocuiește serviciul militar, în modul stabilit de lege [51].

În fine subliniem că în politica de organizare a serviciului militar drepturile și libertățile militarilor sunt garantate și se divizează în câteva seturi: individuale; politice; social-economice. Considerăm deliberativ că în realizarea reformei Forțelor Armate ale Republicii Moldova rămâne actuală, importantă și oportună schimbarea accentului de la prioritățile dezvoltării potențialului tehnic pe dezvoltarea potențialului uman. Obiectivul prioritar-strategic al reformei trebuie să fie nu atât crearea unei structuri noi, ci militarul motivat și responsabilizat prin serviciul militar pe care îl prestează. Asigurarea securității militare a statului este nemijlocit dependentă de ridicarea prestigiului serviciului militar pentru generația tânără, unul dintre aceste elemente (care fortifică prestigiul serviciului militar) este, cu siguranță, pachetul de drepturi și libertăți pe care le oferă statul militarilor săi.

Subcapitolul al doilea, **Mecanismul organizatorico-juridic de conducere a serviciului militar**, este consacrat analizei mecanismului organizatorico-juridic de conducere a serviciului militar care este efectuat prin prisma principiilor sale specifice. Se întreprindere, de asemenea, cercetarea influenței serviciului militar asupra organismului militar al statului.

Mecanismul organizatorico-juridic de conducere a serviciului militar ține, indispensabil, de principiile speciale ale serviciului militar, organismului militar în care este organizat serviciul militar și relațiile de serviciu militare. Serviciul militar ca obiect al relațiilor de serviciu militare, se manifestă ca și conduită. Aceste relații pot fi prezentate ca fapte și acțiuni prin care se produce

instituționalizarea serviciului militar. Prin urmare, pot fi evidențiate două grupe ale relațiilor de serviciu militar: relațiile ce țin de organizarea serviciului militar și relațiile care apar în procesul îndeplinirii serviciului militar [52, p. 190].

Mecanismul de reglementare a relațiilor de serviciu militar ține nemijlocit de atribuțiile autorităților de stat și persoanelor cu funcții de răspundere. În acest sens, reglementarea relațiilor de serviciu militar se realizează prin aplicarea unor metode specifice de subordonare, în a căror bază se efectuează conducerea serviciului militar: relațiile de serviciu militar și mecanismele de conducere a serviciului dat sunt prevăzute în regulamente militare [53, p.8]. Subliniem în ordinea expusă de idei că mecanismul organizatorico-instituțional de conducere a serviciului militar este asigurat prin prisma principiilor specifice ale serviciului: conducerea centralizată a serviciului militar și militarilor; conducerea unică totală și disciplina militară severă; subordonarea relațiilor reciproce dintre militari; continuitatea; responsabilitatea juridică sporite a militarilor [54].

Serviciul militar este o activitate destinată pentru a asigura funcționarea, perfecționarea și conducerea organismului militar în timp de pace și război. Structura organismului militar include următoarele componente: politică – autoritățile supreme (Președintele, Parlamentul, Guvernul și Consiliul Suprem de Securitate); strategică - alte autorități abilitate în sfera securității și apărării (Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării, Armata Națională, Marele Stat Major al Armatei Naționale, Statul Major General al Forțelor Armate); operativ-strategică - (Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Poliția de Frontieră, Trupele de Carabinieri, Serviciul Protecției Civile și Situații Excepționale) [55, p. 286-294].

Este indispensabil de subliniat că politica determină caracterul și modalitatea de utilizare a puterii militare, a întregului organism militar al statului. Vom preciza că puterea militară a unui stat este determinată de mai mulți factori, printre care evidențiem: capacitățile militare terestre, aeriene și maritime; numărul de militari aflați în serviciul militar; resursele disponibile; situația financiară și poziția geografică [56, p.23]. Serviciul militar aflându-se la originea puterii militare, prin numărul de militari se exprimă pe sine însuși și în dimensiunea interesului național. Astfel, V. Juc susține că interesele naționale trasează obiectivele fundamentale de dezvoltare a societății și statului, solicită mobilizarea și canalizarea eforturilor pentru realizarea lor, determină opțiunile strategice atât de politică internă, cât și de politică externă, aflate în strânsă interconexiune [57, p.203]. Ținând cont de indispensabilitatea valorificării interesul național, luând act de obiectivele de asigurare a capacității de apărare și securitate, legislația restrânge unele categorii de cetățeni ai Republicii Moldova în drepturi constituționale de alegere a genului de activitate. În cazul dat este vorba nu de privarea cetățenilor de drepturi la muncă, ci de obligarea acestora de a îndeplini o obligațiune prevăzută de către legislație – serviciului militar în termen [58, p. 58-59], mai ales în condițiile numeroaselor dificultăți de conscripție..

Am precizat mai sus că eșalonul superior al puterii de stat prin care se asigură conducerea politico-juridică a serviciului militar este format din Parlament, Președinte și Guvern. Constituția stabilește principalele atribuții ale acestor autorități în domeniul asigurării apărării naționale și a edificării organismului militar, inclusiv ce vizează serviciul militar. O formă distinsă a politicii de apărare, foarte puțin elucidată în literatura de specialitate din Republica Moldova, situație care stabilește perspective de cercetare științifică interdisciplinară, este exercitată prin instrumentele diplomației militare. Instituția responsabilă de înfăptuirea politicii de apărare, inclusiv făcând uz de mecanismele diplomației militare este Ministerul Apărării al Republicii Moldova [59, p. 9].

Se cere de specificat că tipul regimului politic este determinant în raport cu forma de organizare a serviciului militar. Constituția Republicii Moldova a reafirmat drept valori supreme democrația, pacea civică, demnitatea omului, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea, statul de drept și pluralismul politic [60], iar pe aceste valori se bazează serviciul militar. În acest sens, un element de importanță deosebită în eficiența activității Ministerului Apărării și Marelui Stat Major, inclusiv în conducerea serviciului militar, îl reprezintă delimitarea atribuțiilor politice de atribuțiile militare. Urmărind realizarea acestui obiectiv edificator, Regulamentul Marelui Stat Major al Armatei Naționale stabilește atribuțiile și drepturile Marelui Stat Major și obligațiilor funcționale ale Șefului Marelui Stat Major, inclusiv cele ce țin de conducerea serviciului militar [61]. Autoritățile administrativ militare încheie lanțul care asigură conducerea serviciului militar prin rolul lor de a furniza resurse umane.

În concluzie menționăm că mecanismul juridico-organizatoric de conducere a serviciului militar prevede crearea unui sistem complex de conducere a autorităților centrale și locale de administrare a funcțiilor, procedurii de adoptare și executare a actelor normative, raporturilor pe orizontală și pe verticală dintre aceste instituții. Totodată, precizăm că sistemul existent nu este perfect, nu asigură plenar necesitățile de apărare, impunându-se de întreprins un set de măsuri de reformă democratică și modernizare.

Al treilea capitol, **Reglementarea politico-juridică a relațiilor de serviciu militar în Republica Moldova** pune în lumină procesele de reglementare politico-juridică a acestor relații.

Primul subcapitol, **Promovarea rolului serviciului militar în societate, instituirea și modificarea relațiilor de serviciu militar**, înglobează elucidarea rolului serviciului militar în societate, aspectelor juridice de apariție și evoluție a relațiilor de serviciu. Este efectuată analiza relației „armată - societate” ca unul din factorii de bază a stabilității naționale.

Instituția militară este o instituție a statului, dar depășește simpla condiție de instrument al statului datorită funcțiilor pe care le îndeplinește în societate și calității pe care o comportă de putere militară a națiunii. Relația „armată - societate” este de tip special, cu numeroase valențe și condiționări [62]. Sociologic, armata reprezintă o formă de organizare socială, a cărei membri

satisfac serviciul militar și acționează pe baza relației dintre normele instituționalizate și execuția rolurilor [63]. Analizând rolul armatei și serviciului militar în sistemul societal, putem desprinde câteva aspecte particulare: corelația dintre armată și populație prin prisma determinărilor socio-demografice; socializarea; armata și cultura; raporturile de natură economică stabilite între armată și societate; relația dintre armată și politică.

În raportul dintre armată și cultură determinant este socializarea indivizilor, atât a celor care sunt implicați direct în funcționarea instituției militare, în sensul că satisfac serviciul militar, cât și a cetățenilor în ansamblu. Această relație condiționează puternic entitatea militară din două puncte de vedere - mărimea și structura grupului militar prin persoanele încadrate în serviciul militar și valorile, normele și atitudinile care definesc mediul militar [64, p.61].

În relația dintre armată și politică, raportul se desfășoară în ambele sensuri: clasa politică deține monopolul asupra anumitor decizii ce vizează instituția militară, iar armata influențează direct sau mediat asupra clasei politice. Domeniile în care clasa politică adoptă decizii referitor la activitatea armatei includ organizarea, structura, rolul și funcțiile armatei; principiile și normele instituite de stat cu privire la apărare și serviciul militar prin legi și regulamente militare, pe baza cărora este organizată și se desfășoară activitatea de pregătire a militarilor; relațiile dintre armată și celelalte instituții guvernamentale ale societății, precum și cu organizațiile neguvernamentale. Alt aspect al binomului se referă la influența armatei și a serviciului militar asupra clasei politice. Influența exercitată în acest caz este directă sau mediată și vizează modul de folosire a resurselor financiare, economice, științifice, informaționale și umane ale statului; sistemul de guvernare, de elaborare și de exercitare a politicii de securitate și apărare a statului; modalitățile de acțiune în urgențe civile și militare.

Instituția militară și serviciul militar ca parte integrantă au menirea, printre alte misiuni, de a pregăti tinerii pentru viață, obișnuindu-i cu disciplina și ordinea, de a le transmite valorile tradiționale ale poporului său, de a contribui la socializarea și maturizarea tinerilor și de a ajuta la integrarea în societate [65]. Serviciul militar, abordat ca în sensul de acumulare a experienței de viață, contribuie la formarea percepției sociale a populației asupra rolului, utilității și legitimității armatei în societate. În această bază subliniem că atitudinea populației față de armată și serviciul militar constituie un alt factor social cu rol determinant al misiunilor armatei. Vom observa însă, că dacă încrederea societății în armată în aprilie 2014 a fost de 42%, în aprilie 2016 a scăzut la 33%, iar în octombrie 2016 a constituit 30% [66]. Explicăm această scădere bruscă a încrederii prin influența mai multor factori, obiectivi și subiectivi, care trebuie să fie luați în considerare în politica de administrare a serviciului militar în societate. În lista de factori cu impact negativ se regăsesc scăderea autorității statului și a instituțiilor sale, carențe în educația patriotică, dificultăți în adaptarea social-economică a militarilor demobilizați, existența alternativelor, numărul relativ

redus de campanii de mediatizare și lipsa de informație privind activitățile desfășurate de Armata Națională, implicarea excesivă a politicului, scandalurile în jurul unor numiri și unor proprietăți.

Încorporarea sau încadrarea în serviciul militar reprezintă un element juridic complex, un sistem de fapte juridice necesare pentru survenirea consecințelor juridice: constituirea relațiilor de serviciu militar. Prin condiții ale apariției relațiilor de serviciu militar se subînțeleg cerințele juridice înaintate față de persoana încorporată sau care se încadrează în serviciul militar. Astfel de condiții sunt cetățenia; atingerea vârstei de încorporare; aptitudinea conform stării de sănătate; calitățile profesional-psihologice; nivelul de instruire; pregătirea profesională și fizică. Subliniem că cerințele înaintate față de cetățeni, încorporați în serviciul militar în termen sau angajați prin contract, reprezintă premisele necesare a apariției relațiilor de serviciu militar.

Totodată, acceptându-se dubla cetățenie, o perioadă mai îndelungată legislația a ocupat o poziție imprecisă cu privire la îndeplinirea serviciului militar de către cetățenii străini, persoane cu cetățenie dublă și persoane fără cetățenie, situație care nu era pe deplin argumentată: fiind o variantă a cetățeniei, obligațiunea de apărare a Patriei reprezintă o parte inalienabilă a noțiunii de cetățenie. Însă Curtea Constituțională s-a pronunțat pe o parte din aspectele menționate, statuând compatibilitatea dublei cetățenii cu exercitarea serviciului militar prin contract.

În relațiile de serviciu militar este indispensabil de a distinge două momente: apariția și punerea pe seama militarului a obligațiilor militare. Dacă apariția lor se bazează atât pe lege, cât și pe manifestarea liberă a voinței, încredințarea funcției se reglementează în conformitate cu actul administrativ unilateral care se bazează pe lege, fiind emis de factorul decizional în numele statului. Schimbarea relațiilor de serviciu militar subînțelege schimbarea situației de serviciu a militarilor (numirea în funcție, eliberarea sau înlăturarea din funcție), retragerea, retrogradarea și restabilirea în grade militare.

Așadar, relația „armată - societate” reprezintă unul dintre factorii de bază menși să asigure stabilitatea și securitatea națională, dat fiind că există o interacțiune și o influență reciprocă între serviciul militar și societate. Promovarea imaginii pozitive a serviciului militar în societate este în măsură să consolideze statul ca instituție și securitatea națională. Ucraina ne-a furnizat o lecție de învățat și deci este absolut necesar de acordat cu mult mai mare atenție sistemului național de securitate și apărare abordat în toate dimensiunile și complexitatea. În același timp, ținând cont de realitățile din Republica Moldova, factorul uman este determinant și primordial.

Al doilea subcapitol, **Încetarea relațiilor de serviciu militar și adaptarea militarilor trecuți în rezervă la viața civilă**, este consacrat aspectelor juridice privind încetarea relațiilor de serviciu militar, specificul trecerii militarilor în rezerva serviciului militar și adaptarea acestora la viața civilă. Este întreprinsă analiza cadrului normativ care determină modalitatea de aflare a militarilor în rezervă.

Precizăm că militarul antrenat sau încorporat în serviciul militar, îl îndeplinește o anumită perioadă, numit în actele normative serviciu militar. Pentru militarii în termen durata serviciului militar este stabilită 12 luni, iar 3 luni pentru militarii care îndeplinesc serviciul militar cu termen redus [56]. Durata serviciului militar pentru militarii prin contract este stabilită în contract. Vom atrage atenția că perioada serviciului militar în termen de 12 luni se încadrează în practica țărilor europene, iar în perspectiva perfecționării serviciului militar, majorării numărului de militari prin contract poate fi micșorată. Astfel, durata serviciului militar în unele țări europene este: Austria – 6 luni; Suedia – 11 luni; Finlanda – de la 6 la 12 luni; Estonia – de la 8 la 11 luni [67, p. 140, 141, 212]. Primele trei sunt neutre și în plus, le este caracteristic principiul mixt de completare a serviciului militar, pe care îl considerăm actual și de perspectivă pentru Republica Moldova.

Încetarea serviciului militar atrage după sine și încetarea relațiilor de serviciu militare. Prin încetarea relațiilor de serviciu militare se subînțelege încetarea permanentă sau temporară a activității militare de serviciu, care atrage după sine încetarea îndeplinirii obligațiilor de serviciu. Încetarea relațiilor de serviciu militare trebuie în mod obligator să se bazeze pe cazuri concrete (fapte juridice) prescrise de lege și care au temei (pentru încetarea relațiilor de serviciu militare).

Încetarea relațiilor de serviciu presupune prezența un complex de factori juridici precedați de anumite condiții juridice prevăzute în ordinul elaborat de persoanele cu funcții de răspundere cu privire la excluderea militarului din listele nominale ale unității militare în care a fost inclus în statele de personal. Odată cu încetarea relațiilor de serviciu militare, militarul trece în rezerva Forțelor Armate. Sfârșitul carierei militare fie în termen, fie prin contract, marchează finalul unei dedicații, unui sacrificiu făcut pentru țară, acest eveniment fiind plin de simbolism prin onorarea celor trecuți în rezervă în cadrul unui ritual militar.

Notăm că limitele de aflare în serviciul militar prin contract în Republica Moldova sunt: pentru efectivul de soldați, sergenți și subofițeri - 45 de ani; pentru corpul de ofițeri cu grade inferioare și superioare - 50 de ani; pentru general de brigadă și general de divizie - 55 de ani; general de corp de armată - 60 de ani [56]. Aceste limite sunt mai mici decât în statele europene și urmează a fi majorate cel puțin cu 5 ani.

În momentul eliberării din serviciul militar, cetățenii trec în categoria de rezerviști și sunt luați în evidență militară în centrele militare la locul de trai, fiind în continuare repartizați pentru completarea Forțelor Armate la mobilizare. Exprimăm supoziția că legislația trebuie modificată astfel încât pentru persoanele care au contract de aflare în rezerva activă, chemarea la ședințe de pregătire în cantonamente să fie efectuată în conformitate cu planul aprobat pentru fiecare unitate de către Ministrul Apărării, dar nu va depăși termenul de două zile pentru fiecare lună a anului și o concentrare de 14 zile odată pe an. Astfel de experiență este atestată în cazul Gărzii Naționale din Statele Unite ale Americii.

Subliniem că păstrarea sistemului mixt de organizare a serviciului militar, a cărui necesitate am argumentat-o, permite de a avea permanent posibilitate de a putea completa rezerva activă a Forțelor Armate din contul militarilor care se eliberează după finalizarea serviciului militar. Cu această problemă serioasă s-au confruntat Forțele Armate ale României, după abolirea serviciului militar obligatoriu în anul 2007: pentru a reveni la normalitate, a fost adoptată Legea rezerviștilor militari, aceasta prevede începând din 2017 o perioadă de formare inițială a cetățenilor însumând circa trei luni în vederea acumulării cunoștințelor militare de bază, după care, anual, se convoacă la instrucție de două săptămâni [68].

În opinia noastră, o problemă actuală este că statul nu acordă garanții militarilor care trec în rezervă, aceasta fiind una din cauzele care nu asigură atractivitate serviciului militar la tineri. Pe parcursul anilor 2001-2016 din serviciul militar s-au retras mai mult de o mie de ofițeri, însă aproximativ jumătate fiind fără drept de pensie. Marea majoritate au studii superioare, experiență de management și de lucru de educație cu personalul, cunosc tehnologiile moderne. Experiența lor rămâne de multe ori nerevendicată. Reconversia profesională și adaptarea socială a militarilor formează un sistem complex de activitate a instituțiilor de stat și organizațiilor neguvernamentale în vederea asigurării garanțiilor sociale privind reintegrarea socioprofesională a militarilor prin contract și a cetățenilor trecuți în rezervă (retragere). Reconversia profesională se dovedește a fi o verigă importantă a politicii statului și societății în dezvoltarea și utilizarea potențialului uman, însă acest capital este puțin solicitat, iar militarii trecuți în rezervă, la rândul lor, deseori se află în imposibilitate să se adapteze la noile realități, fiind recrutați, în ultimul timp, și în scopuri de caracter politic.

Notăm că reciclările sunt caracteristice armatelor de masă și în cazul reformei efectivelor în cadrul cărora sunt planificate reduceri masive de personal. Actualmente, în armatele europene problema dată nu se află pe agenda zilei, dat fiind că în sistemul de pregătire a militarilor prin contract este prevăzută posibilitatea de a obține o profesie civilă, fapt care face armata mult mai atractivă pentru tineri.

În concluzie susținem că rezolvarea acestei probleme ar permite oamenilor să se schimbe în condiții de siguranță pentru noi activități, iar societății să folosească eficient persoane instruite pentru dezvoltarea economică, acordând asistență atât de necesară acestor cetățeni să concureze pe piețele forței de muncă.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema științifică importantă soluționată în domeniul științelor politice și studiilor de securitate pentru teorie și practică ține de argumentarea indispensabilității serviciului militar în asigurarea securității și apărării naționale a Republicii Moldova, fapt care a contribuit esențial la demonstrarea necesității și a oportunității de modernizare internă și racordare la standardele contemporane. Au fost identificate potențialul și capacitățile pentru modernizarea serviciului militar al Republicii Moldova în contextul redimensionării arhitecturii de securitate regională.

Ideile științifice expuse pe paginile tezei reprezintă rezultatul activității autorului, au fost elaborate de sine stătător, și-au găsit elucidare în 10 acte normative (legi ale Republicii Moldova, hotărâri ale Guvernului, hotărâri ale Consiliului Suprem de Securitate, Ordine ale ministrului Apărării), în 25 de publicații științifice și au fost prezentate la 8 foruri științifice internaționale și naționale.

1. Serviciul militar în Republica Moldova are proveniență constituțională, fiind constituit pentru a contribui la asigurarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a statului Republica Moldova. În Constituția Republicii Moldova sunt prevăzute bazele reglementării juridice în sfera apărării și securității și prevederile fundamentale care se referă la îndeplinirea de către cetățeni a serviciului militar. Reprezentând o formă specială a serviciului public, serviciul militar a apărut concomitent cu crearea statului pentru a satisface unele interese generale și nevoi sociale, având menirea să asigure și să garanteze realizarea scopurilor și funcțiilor de bază ale statului [15, p.18; 75, p.65; 132, p.26-29].

2. În Republica Moldova se exercită serviciul militar mixt, fiind încorporați atât militari de rând, proveniți din conscripție, cât și militari prin contract. Proporția de aplicabilitate a unei modalități sau altei de recrutare este determinată de diferiți factori: economici, politici, sociali, demografici, informaționali, geopolitici, geoeconomici și militari, de starea și tendințele mediului de securitate națională, regională și internațională. Serviciul militar obligatoriu acționează ca factor educativ, în spirit civic-național și patriotic, asupra persoanelor care au activat în trecut sau își desfășoară activitatea în prezent în cadrul structurilor sale, funcționând ca un instrument de socializare a lor [56, p.194-199; 155, p.72].

3. Serviciul militar este un element important al securității militare, alături de securitatea politică, economică, socială, ecologică, informațională asigurând securitatea națională. În această ordine, serviciul militar se află la originea securității militare a statului, care este asigurată prin realizarea unui complex de măsuri privind pregătirea către apărarea Patriei [56, p.193; 86, p.47-48; 155, p.73-75].

4. Serviciul militar, abordat ca fenomen juridic, prezintă în sine un sistem de norme de drept care reglementează statutul său și relațiile sociale formate în procesul exercitării lor de către subiecți,

drepturile, obligațiunile și responsabilitățile părților. Legislația în materia serviciului militar este o subramură a legislației administrative [194, p.208-209].

5. Asigurarea securității militare a statului este dependentă nemijlocit de ridicarea prestigiului serviciului militar în societate, în special prin atitudinea statului față de omul în uniformă militară și protecția lui socială. Dezvoltarea valorii sociale a serviciului militar urmează a fi primordială pentru Republica Moldova, dat fiind că protecția socială a militarilor reprezintă atribuția firească a statului, în interesul și pentru securitatea căruia este organizat serviciul militar. Reprezentând o activitate de risc sporit, serviciul militar necesită consacrare deplină și sacrificiu, solicitând, în același timp, garanții și recompense pentru militari [132, p.31,32,35; 194, p.220].

6. Pentru Republica Moldova este de importanță primordială asigurarea controlului democratic civil asupra serviciului militar, domeniul managementului personalului Forțelor Armate trebuie să fie perfecționat și modernizat conform standardelor contemporane în scopul asigurării cadrului de dezvoltare a personalului, de promovare în conformitate cu un sistem de evaluare echitabil și transparent [75, p.66,70].

În baza rezultatelor obținute prin atingerea scopului și obiectivelor propuse, facem unele **recomandări** referitor la dezvoltarea și modernizarea serviciului militar în Republica Moldova:

1. Este indispensabil ca autoritățile abilitate în domeniul securității și apărării, Consiliul Suprem de Securitate și Ministerul Apărării, să definească platforma reformei militare în circumstanțele noi de securitate și să elaboreze Strategia Națională de Apărare și Strategia Militară Națională, iar în baza lor să fie perfectat Planul cu privire la construcția și dezvoltarea Armatei Naționale. Esența reformei urmează să fie canalizată pe ridicarea prestigiului serviciului militar, rațional fiind un program de implementare a Planului să fie „Serviciul militar în Republica Moldova până în anul 2025”. În lista de acțiuni se include oportunitatea Concepției educației militar-patriotice a tineretului, care să răspundă noilor provocări la adresa securității.

2. Este recomandat de a crea în cadrul Ministerului Apărării a unei structuri speciale, „Oficiul de presă”, care urmează să promoveze imaginea pozitivă a armatei și serviciului militar în societate și, totodată, să facă față noilor provocări ale războiului informațional.

3. Este imperativ necesar ca în scopul sporirii calității serviciului militar și asigurării garanțiilor de protecție socială a militarilor, Guvernul, Ministerul Apărării, alte autorități să perfecționeze legislația militară națională, planificarea construcției și dezvoltării Armatei Naționale, racordarea la standardele contemporane de organizare, funcționare și îndeplinire a sarcinilor constituționale.

4. Guvernul Republicii Moldova și Ministerul Apărării trebuie să dezvolte serviciul militar bazat pe principiul mixt de completare, care este expresia contemporană a capacității statului de a avea Forțe Armate capabile să facă față pericolelor la adresa securității și să asigure trăinicia legăturii între popor și armată. Una dintre prioritățile Guvernului și Ministerului Apărării se exprimă în

asigurarea condițiilor necesare pentru suplinirea tuturor funcțiilor vacante, atât pentru militarii în termen, cât și pentru cei prin contract în statele de organizare.

5. Este absolut necesar ca Parlamentul Republicii Moldova să asigure implementarea controlului democratic al Forțelor Armate și serviciului militar. În conformitate cu standardele euroatlantice de funcționalitate, se recomandă delimitarea mai precisă a atribuțiilor între ministrul Apărării și Șeful Marelui Stat-Major, Regulamentul de activitate a Ministerului Apărării și Regulamentul de activitate a Marelui Stat-Major al Armatei Naționale să fie aprobate prin Decretul Președintelui Republicii Moldova.

6. Este util ca Parlamentul, Președinția și Guvernul să considere politica de cadre ca fiind factor esențial în asigurarea securității naționale și să se regăsească în Strategia Securității Naționale. Este oportun ca Președintele Republicii Moldova în calitatea de Comandant Suprem al Forțelor Armate să aprobe Regulamentul funcțiilor de „general”, care să includă expres lista funcțiilor de „general” în Republica Moldova și cerințele față de candidați pentru acordarea lui. Se recomandă Ministerului Apărării să perfecționeze sistemul de selectare, repartizare, pregătire, perfecționare și educare a cadrelor militare, fiind oportun de a elabora Concepția politicii de cadre.

7. Este necesar ca Ministerul Apărării să dezvolte sistemul de mobilizare al Armatei Naționale, care să devină unul eficient, dinamic, capabil să sporească capacitatea armatei adecvat riscurilor la adresa securității militare, atenție sporită în dezvoltarea acestui sistem urmând să fie acordată perfecționării principiului de activitate a rezervei active în bază de contract.

8. Este indispensabil ca Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Apărării să manifeste o atenție sporită față de militarii care au fost trecuți în rezervă după o perioadă îndelungată de serviciu. Se consideră oportun ca Ministerul Apărării să examineze și să introducă în răspunderea instituțiilor sale lucrul de pregătire a militarilor pentru trecere în rezervă, precum și susținerea lor în perioada de reconversie profesională și adaptare socială. Se recomandă semnarea Acordului de colaborare în domeniu între Ministerul Apărării și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

Serviciul militar formează o parte integrantă a sistemului național de securitate și apărare, pe agenda zilei aflându-se indispensabilitatea și oportunitatea modernizării prin democratizare și perfecționare în conformitate cu standardele europene și euroatlantice. Republica Moldova are nevoie de armată, iar serviciul militar este util nu numai pentru completarea efectivului, dar și în scopul formării unor cetățeni care să manifeste patriotism și spirit civic.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Boene B. La professionnalisation des armées: contexte et raisons, impact fonctionnel et sociopolitique. În: *Revue Française de Sociologie*, vol. 44, nr. 4, 2003. p. 647-693.
2. Porteret V. État-nation et professionnalisation des armées: les députés français face au déclin de l'armée de masse de 1962 à nos jours. Paris: Harmattan, 2005. 342 p.
3. Алексеенко О. Ценности военной службы и проблемы повышения ее престижности в Вооруженных Силах Российской Федерации: диссертация кандидата философских наук, Москва, 1999. 149 с.
4. Семакин А. Военная служба в Российской Федерации: конституционно-правовые и организационные аспекты. Москва, 1997. 255 с.
5. Кудашкин А. Военная служба как особый вид государственной службы Российской Федерации. Государство и право. Москва: Наука, 2000. 574 с.
6. Duțu P. Fenomene și procese definitorii pentru evoluția Armatei Naționale. București: Ed: Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2008. 272 p.
7. Duțu P. Moștoflei C. Sarcinschi A. Profesionalizarea Armatei României în contextul integrării în NATO. București: Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, 2003. 54 p.
8. Sarcinschi A., Impactul profesionalizării Armatei României asupra raporturilor sale cu societatea în care ființează. București: Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2005. 44 p.
9. Ionescu M. Armata profesionista - armata secolului următor ? În: *Strategii XXI* nr. 1/1996. București: Ed. AISM, 1996, p.49-52
10. Grigore L. Profesionalizarea armatei - condiție și cerință a integrării în structurile Alianței Nord-Atlantice. În: *Securitate și apărare națională. Tematica „Securitatea națională a României și integrarea în structurile europene și euro-atlantice”*. București: Ed. AISM, 2002, p. 45-48.
11. Gaiciuc V. Crearea Armatei Naționale al Republicii Moldova în contextul evenimentelor istorice. În: *Revista "Tyragetia"- Muzeul Național de Istorie*, nr. 9, 2000, p. 284-297.
12. Pleșca V. Impactul reformei armatei asupra asigurării securității naționale. Cazul Republicii Moldova», *Autoreferatul tezei de doctor în politologie*. Chișinău, 2008. 17 p.
13. Manolache C. Politica de construcție militară în Republica Moldova: repere teoretico-metodologice și valențe practice. *Referatul științific al tezei de doctor habilitat în științe politice*. Chișinău, 2016. 70 p.
14. Coropcean I., Manolache C. Transformările social-politice sub aspectul consecințelor militare: Abordare teoretico-metodologică. În: *Revista Cohorta. Revistă de istorie militară*, 2007, nr. 1, p.52-59
15. Georgescu H. Dicționar enciclopedic militar. În București: Editura Academia de Înalte Studii Militare, 1996. 278 p.

16. Sumpf Joseph, Hugues Michel. Dictionnaire de sociologie. Paris: Librairie Larousse, 1973, 254 p.
17. Callaghan J., Kernic F. Securitatea internațională și Forțele Armate. București, 2004. 272 p.
18. Azoulay P. Un nouveau profil pour l'armée: compte rendu du séminaire entre le Centre militaire d'études stratégiques (CeMiSS) et le Centre d'études en sciences sociales de la Défense (CESSD), Rome, 25 et 26 juin 1997. Paris, 1998. 44 p.
19. Moștoflei C., Sarcinschi A. Militar – nonmilitar în securitatea națională. Dilema armatei. București: Editura Universității Naționale de Apărare, 2004. 32 p.
20. Stăncilă L., Dabija B. Probleme generale privind apărarea armată a țării. În: Arta militară în actualitate. A XLII sesiune de comunicări științifice. București: Editura Universității Naționale de Apărare, 2004. p. 25-35.
21. Marinuța V. Colaborarea cu NATO nu este un pericol pentru Republica Moldova. În: <http://www.timpul.md/articol/-vitalie-marinuta--colaborarea-cu-nato-nu-este-un-pericol-pentru-r--moldova-15047.html> (vizitat 02.04.2016).
22. Marinuța V. Soldații nu vor mai fi luați cu arcanul la armată. În: http://www.publika.md/soldatii-nu-vor-mai-fi-luati-cu-arcanul-la-oaste-vor-fi-platiti-pentru-a-servi-patria_1153201.html (vizitat 2.04.2016).
23. Cibotaru V. Analitica. Moldova pe care încă nu am construit-o. În: <http://politmoldova.com/moldova-pe-care-inca-nu-am-construit-o.html> (vizitat 2.04.2016).
24. Ciobanu V. Organizarea instituției militare a Republicii Moldova (1990-2011). Chișinău: Ministerul Apărării al Republicii Moldova, 2011. 320 p.
25. Gaiciuc V., Ciobanu V. Construirea Armatei Naționale (cronica evenimentelor 1989-1992). Chișinău: Civitas, 1999. 108 p.
26. Гамурарь Б. На крутых поворотах жизни. Chișinău: Combinatul poligrafic, 2004. 388 p.
27. Крянгэ П. Я хочу рассказать... Chișinău: „Elan Poligraf” SRL, 2005. 356 p.
28. Manolache C., Coropcean I. Organismul militar al statului: Abordare metodologică a cercetării. În: Studia Universitatis. Revistă științifică, 2008, nr. 4 (14). P. 237-242.
29. Zamfir C., Vlăsceanu L. Dicționar de sociologie. București: Babel, 1998. 753 p.
30. Culegere de termeni, concepte și noțiuni de referință din domeniile politicii militare, securității naționale și apărării armate. București: Editura Militară, 2000. 292 p.
31. Stoianovici I. Profesionalismul între necesitate și reevaluare. În: Revista Gândirea militară românească. București, 2006, nr. 2, p. 105-113.
32. Sava N.-I. Armata și societatea. Culegere de texte. București: Info-Team, 1998. 250 p.
33. Mureșan M. Profesionalizarea Armatei României în contextul integrării în NATO. În: Centrul de Studii Strategice de Securitate, București, nr. 1-2, 2003, p. 17-22.

34. Mija V. Neutralitatea Republicii Moldova prin prisma politicilor de securitate ale unor state europene neutre. Teza de doctor în științe politice. Chișinău, 2016. 151 p.
35. Gaiciuc V. Constituirea Armatei Naționale a Republicii Moldova. Teză de doctor în istorie, Chișinău, 2000. 192 p.
36. Pleșca V. Impactul reformei armatei asupra asigurării securității naționale. Cazul Republicii Moldova. Teză de doctor în politologie. Chișinău, 2008. 136 p.
37. Pleșca V. Serviciul militar ca o formă specifică a serviciului public. În: Revistă metodică-științifică trimestrială „Administrarea Publică” nr.2-3, 2005, p. 62-67.
38. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158, din 04.07.2008. În: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=330050> (vizitat 04.01.2017).
39. Huntington Samuel P. The Soldier and the State. The Theory and the Politics of Civil-Military Relations. Vintage Books, NY, 1957. 534 p.
40. Buzan B. Popoarele, statele și teama. O agendă pentru studii de securitate internațională în epoca de după războiul rece. Chișinău: Cartier, 2000. 386 p.
41. Национальная доктрина России. În: http://observer.materik.ru/observer/N5-8_94/5-8_28.htm . (vizitat 26.12.2016).
42. Proiectul Strategiei Securității Naționale 2016. www.presedinte.md/rom/cadrul-normativ. (vizitat 18.07.2016).
43. Masa rotundă cu genericul: Strategia națională de apărare-actualități și perspective. În: <http://nato.md/masa-rotunda-cu-genericul-strategia-nationala-de-aparare-actualitati-si-perspective/> (vizitat 09.09.2016).
44. Coropcean I. Operațiunile de Menținere a Păcii pentru Republica Moldova - între dileme și prioritate. În: <http://voxnato.wordpress.com/2012/10/29/operatiunile-de-mentinere-a-pacii-pentru-republica-moldova-intre-dileme-si-prioritate/> (vizitat 16.09.2014).
45. Tabloul social al militarilor încorporați în ianuarie 2013 în Batalionul de instrucție a Armatei Naționale. Anchetarea efectuată în Armata Națională în perioada 21 ianuarie – 5 februarie 2013. Materiale ale Direcției J1 personal al Marelui Stat Major al Armatei naționale. Arhiva Marelui Stat Major.
46. Coropcean I. Nu există în lume două armate la fel. În: Moldova Suverană, 18.09.2001, nr. 197 (19886), p. 3.
47. Discursul Președintelui Republicii Moldova pe 12 decembrie 2015 la Conferința internațională „Politica de neutralitate: cooperare internațională pentru pace, securitate și dezvoltare. www.presedinte.md/rom/comunicate-de-presa/ vizita - presedintelui - timofti – in - turcmenistan. (vizitat 18.07.2016)

48. Juc V. Integrarea europeană - dimensiune a interesului național al Republicii Moldova. În: Cuceac Ion. Juc Victor. Moraru Victor. Ungureanu Veaceslav. Republica Moldova și Uniunea Europeană: Dimensiunile cooperării. Chișinău: „Tipografia-Sirius” SRL, 2016, p. 4-35.
49. Назария С. История международных отношений и внешней политики великих держав в новейшее время. Курс лекций. Chișinău: F.E.-P. Tipografia Centrală, 2007. 687 с.
50. Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) Republica Moldova – NATO nr. 774 din 06.07.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 134-137 din 25.08.2006, p.21-40.
51. Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei Nr.1245-XV din 18.07.2002. În: lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=312749 (vizitat 04.03.2016).
52. Стрекозова В, Кудашкин А. Военное право. Учебник. Москва, 2004. 640 с.
53. Белов В. Военное право. În: http://nanobukva.ru/b/altern/belov_v_k_-_voennoe_pravo.html (vizitat 05.01.2017).
54. Кудашкин А. Военная служба в Российской Федерации. Санкт-Петербург, 2003. 572 с.
55. Manolache C. Securitatea Națională. În: Republica Moldova pe calea modernizării. Studiu enciclopedic. Chișinău. F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2015, p. 279-298.
56. Cebotari S, Saca V, Coropcean I. Politica externă a Republicii Moldova în contextul proceselor integraționiste. Monografie. Chișinău, 2008. 180 p.
57. Juc V. Edificarea relațiilor internaționale postrăzboi rece: aspecte teoretico-metodologice și replieri geostrategice. Chișinău: „Tipografia – Sirius” SRL, 2011. 248 p.
58. Borș V. Politica externă și relațiile internaționale? În: Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova Seria „Științe Socioumaniste”. Chișinău, CEP, USM, 2000, p. 58-59.
59. Coropcean I., Cebotari S. Diplomația militară a Republicii Moldova. Studii de Securitate și Apărare. Publicație științifică. În: Revista Militară nr. 2 (12), 2014, p. 7-20.
60. Timofte N. În Republica Moldova democrația constituțională și-a demonstrat viabilitatea. În: <http://www.presedinte.md/rom/presa/in-republica-moldova-democratia-constitutionala-si-a-demonstrat-viabilitatea> (vizitat 29.12.2016).
61. Regulamentul Marelui Stat Major al AN, Ordinul ministrului Apărării nr.301 din 05.12.2002.
62. Coropcean I. Rolul serviciului militar în societate. În: Revista Militară. Studii de securitate și apărare. Publicație științifică, 2016. Nr1 (15). p. 72-75.
63. Iacob D., Stancu V. Relații publice. Tema: Relațiile Armatei cu societatea. București: Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1997. 80 p.

64. Ilescu Gh. Aspecte teoretico-metodologice privind conexiunile dintre socializare și integrarea oamenilor în domeniul militar. În: Buletin informativ: Sesiunea de comunicări științifice a Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2000, p. 55-65.
65. Manigart Ph. L'opinion publique et l'Europe de la Defense. În: http://www.europe.eu.int/comm/public_opinion/archives/ebs/ebs_146_summ_fr.pdf. (vizitat 24.07.2011).
66. Barometrul Opiniei Publice. Republica Moldova. Octombrie 2016. În: http://ipp.md/public/files/Barometru/BOP_10.2016_anexe.pdf (vizitat 06.01.2016).
67. Military technology. World Defence Almanac 2009. Bonn, Germany, 2009. 408 p. (vizitat 13.09.2016).
68. Noul tip al serviciului militar. În: <http://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/armata-de-trei-luni-de-la-intai-ianuarie-anul-viitor-cine-va-participa-la-proiectul-ministrului-apararii.html> (vizitat 20.01.2017).

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ȘI METODICO-DIDACTICE

I. Monografii

1.1. Cebotari Svetlana. Saca Victor. Coropcean Ion. Politica externă a Republicii Moldova în contextul proceselor integraționiste. Chișinău: Tipografia Institutului Militar al Forțelor Armate. 2008. 180 p. 10.0 c. a.

1.2. Gaiciuc Victor. Manolache Constantin. Coropcean Ion. Popa Gheorghe. Armata Națională a Republicii Moldova-10 ani. Chișinău: F.E.-P. Tipogr. Centrală. 2001. 160 p. 9.2 c. a.

II. Articole de sinteză

2.1. Coropcean Ion. Manolache Constantin. Securitatea națională. În: Republica Moldova. Enciclopedie. Chișinău: F. E.-P. Tipogr. Centrală. 2016. p.728-736. 0.9 c. a.

2.2. Coropcean Ion. Manolache Constantin. Securitatea națională. În: Republica Moldova. Ediție enciclopedică. Ed. a 2-a. Chișinău: Institutul de Studii Enciclopedice. 2010. p.717-723. 0.7 c. a.

III. Articole în reviste naționale cu recenzenti. Categoria C.

3.1. Coropcean Ion. Cadrul conceptual de organizare și funcționare al serviciului militar în contextul reformei Forțelor Armate ale Republicii Moldova. În: Revista Militară. Studii de Securitate și Apărare, 2016, nr. 2 (16). p. 26 -36. 0.6 c. a.

3.2. Coropcean Ion. Determinarea și analiza principiilor generale ale serviciului militar. În: Revista Militară. Studii de Securitate și Apărare, 2016, nr. 1 (15). p. 65-72. 0.6 c. a.

3.3. Coropcean Ion. Rolul serviciului militar în societate. În: Revista Militară. Studii de Securitate și Apărare. 2016, nr. 1 (15). p. 72-76. 0.3 c. a.

3.4. Coropcean Ion. Cebotari Svetlana. Diplomația militară a Republicii Moldova în contextul securității regionale. În: Revista Militară. Studii de Securitate și Apărare. 2014, nr. 2 (12). p. 7-19. 0.6 c. a.

3.5. Albu Natalia. Coropcean Ion. Serviciul militar: repere conceptuale. În: Revista Militară. Studii de Securitate și Apărare. 2011, nr.2 (6), p. 12-20. 0.5 c. a.

3.6. Coropcean Ion. Dihotomia militar – non-militar: analiză prin prisma securității naționale. În: MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). 2009, nr.1 (XLIV). p.23-26. 0.3 c. a.

3.7. Manolache Constantin. Coropcean Ion. Hanganu Oleg. Gherbovei Nicolae. Esența și structura organismului militar al statului: caracteristică politologică. În: Studia Universitatis (Seria Științe Sociale). 2009, nr. 3 (23). p. 194-199. 0.4 c. a.

3.8. Manolache Constantin. Coropcean Ion. Organismul militar al statului: abordare metodologică a cercetării. În: Studia Universitatis (Seria Științe Sociale). 2008, nr. 4(14). p.237-242. 0.4 c. a.

IV. Articole în alte reviste

4.1. Coropcean Ion. Reintegrarea în viața civilă a militarilor trecuți în rezervă. În: Cohorta. Revistă de istorie militară. 2016, nr. 1. p. 92-103. 0.6 c. a.

4.2. Coropcean Ion. Sistemul de conducere al organelor securității și apărării naționale în situații de criză și necesitatea perfecționării lui. În: Jurnalul juridic național. Publicație științifico-practică de drept. 2015, nr.2(12), p. 18-19. 0.2 c. a.

4.3. Coropcean Ion. Unele lecții ale războiului din Afganistan. Eforturile veteranilor de război pentru consolidarea încrederii și păcii. În: Cohorta. Revistă de istorie militară. 2015, nr. 1. p. 163-168. 0.4 c. a.

4.4. Coropcean Ion. Adaptarea militarilor trecuți în rezervă la viața civilă. În: Securitate prin cooperare. Revista asociației George C. Marshall din Republica Moldova. 2011, nr.6. p. 83-94. 0.4 c. a.

4.5. Coropcean Ion. Participarea militarilor Armatei Naționale în operațiuni de menținere a păcii. În: Securitate prin cooperare. Revista asociației George C. Marshall din Republica Moldova. 2008, nr.1. p. 6-10. 0.3 c. a.

4.6. Coropcean Ion. Cooperarea Republicii Moldova cu NATO: Dimensiunea militară. În: Studii internaționale. Viziuni din Republica Moldova. 2007, nr. 3. p. 26-29. 0.3 c. a.

4.7. Coropcean Ion. Securitatea Republicii Moldova prin prisma neutralității. În: Securitate prin cooperare. Revista asociației George C. Marshall din Republica Moldova. 2007, nr. 2. p. 18-23. 0.4 c. a.

4.8. Coropcean Ion. Manolache Constantin. Transformările social-politice sub aspectul consecințelor militare: Abordare teoretico-metodologică. În: Cohorta. Revistă de istorie militară. 2007, nr. 1. p. 52-59. 0.4 c. a.

V. Articole în culegeri de materiale ale conferințelor științifice

5.1. Coropcean Ion. Instituționalizarea și dezvoltarea serviciului militar în Republica Moldova: studiu istoriografic și normativ. În: Probleme actuale ale științei militare și securității naționale. Studii-2014. Chișinău: Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2014. p. 190-207. 1,0 c.a.

5.2. Coropcean Ion. Încetarea relațiilor de serviciu militar și adaptarea militarilor trecuți în rezervă la viața civilă. În: Probleme actuale ale științei militare și securității naționale. Studii-2015. Chișinău: Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, 2015. p. 208-227. 1,1 c.a.

5.3. Coropcean Ion. Politici sociale față de militarii trecuți în rezervă. În: Inegalități sociale în Republica Moldova. Constituirea clasei de mijloc. Materialele conferinței științifice internaționale din 23.02.2017. Chișinău F.E.-P.Tipogr. Centrală”, 2017. p.409-415, 0.5 c.a.

5.4. Coropcean Ion. Regimul armelor în Zona de Securitate. În: VOX NATO. Securitatea contează. Publicație Centrul de Informare și Documentare NATO în Republica Moldova. (<http://voxnato.wordpress.com/2013/04/17/regimul-armelor-in-zona-de-securitate/>)

5.5. Coropcean Ion. Operațiunile de menținere a păcii pentru Republica Moldova – între dileme și prioritate. În: VOX NATO. Securitatea contează. Publicație Centrul de Informare și Documentare NATO în Republica Moldova. (<http://voxnato.wordpress.com/2012/10/29/operatiunile-de-mentinere-a-pacii-pentru-republica-moldova-intre-dileme-si-prioritate/>)

ADNOTARE

Coropcean Ion. Serviciul militar în Republica Moldova: abordare politico-juridică. Teză de doctor în științe politice. Chișinău, 2017.

Structura tezei: introducere, trei capitole cu trei subcapitole fiecare, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 194 titluri, 150 pagini de text de bază. Rezultatele obținute au fost publicate în 25 lucrări științifice.

Cuvinte cheie: serviciu militar, securitate națională, securitate militară, organism militar, principii ale serviciului militar, relații de serviciu militar, instituționalizare, organizare, adaptare, funcționare, Forțele Armate, Armata Națională.

Domeniul de studiu: științe politice și studii de securitate.

Scopul și obiectivele tezei: Scopul constă în analiza politico-juridică a esenței, structurii, conținutului și contradicțiilor funcționalității serviciului militar al Republicii Moldova în vederea determinării modalităților de impact asupra securității naționale și identificării mecanismelor de modernizare în contextul proceselor de reformă a Forțelor Armate. Au fost stabilite obiectivele: a supune cercetării serviciul militar ca o componentă a politicii statului în organizarea cetățenilor și a societății în vederea asigurării suveranității, independenței, integrității teritoriale și securității naționale; a pune în lumină reperatele conceptual-teoretice și cadrul politico-juridic de organizare și funcționalitate a serviciului militar al Republicii Moldova, fiind identificate principiile generale și particularitățile de instituționalizare, conducere și activitate; a cerceta în dinamică aspectele care țin de apariția și încetarea relațiilor de serviciu militar.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul științelor politice și studiilor de securitate pentru teorie și practică ține de argumentarea indispensabilității serviciului militar în asigurarea securității și apărării naționale a Republicii Moldova, fapt care a contribuit la demonstrarea necesității și a oportunității de modernizare internă și racordare la standardele contemporane. Au fost identificate potențialul și capacitățile pentru modernizarea serviciului militar al Republicii Moldova în contextul redimensionării arhitecturii de securitate regională.

Noutatea și originalitatea științifică se exprimă prin efectuarea pentru prima dată în Republica Moldova a analizei de pe poziții politologice a esenței și structurii serviciului militar, a dinamicii de reconfigurare ca element al politicii statului în organizarea cetățenilor și societății pentru apărarea intereselor naționale: este argumentată oportunitatea funcționalității serviciului militar ca proces de asigurare a securității și apărării naționale; sunt puse în lumină procesele de reglementare politico-juridică a relațiilor de serviciu militar; este analizat cadrul politico-juridic de instituționalizare și mecanismul organizatorico-juridic de conducere a serviciului militar, fiind reliefate instituțiile cu diferite atribuții de organizare și/sau de executare.

Semnificația teoretică a tezei rezidă în elaborarea cadrului conceptual-metodologic pentru cercetarea serviciului militar, cadru racordat la relațiile în schimbare și tendințele postneclasice de dezvoltare a științei; este aplicat instituționalismul în calitate de suport teoretic pentru studiul serviciului militar ca instituție în contextul în care a devenit actor important al serviciului public; este determinată deosebirea dintre serviciu de alternativă, serviciu militar activ și serviciu militar în rezervă, fiind reliefate importanța elementului protecției sociale a militarilor.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în elaborarea unui studiu care contribuie la buna înțelegere a caracterului, obiectivelor, modului de organizare și funcționalitate a serviciului militar; completează elaborările științifice consacrate securității militare a statului, formulează unele recomandări științifico-practice referitoare la optimizarea sistemului serviciului militar, la desfășurarea construcției militare în Republica Moldova, la elaborarea politicii de apărare și securitate a statului, la promovarea relațiilor civil-militare în societate.

Implementarea rezultatelor științifice s-a produs prin: examinarea și aprobarea lor în cadrul Centrului de Cercetări Politice și Relații Internaționale și Seminarului Științific de Profil al ICJP al AȘM; au fost prezentate la 8 conferințe și publicate în 25 lucrări științifice.

ANNOTATION

Coropcean Ion. Military service in the Republic of Moldova: political-legal approach. PhD thesis in political science. Chisinau, 2017.

Thesis structure: introduction, three chapters with three subchapters each, conclusions and recommendations, bibliography of 194 titles, 150 pages of basic text. The obtained results are published in 24 scientific papers.

Keywords: military service, national security, military security, military body, principles of military service, military service relationship, institutionalization, organization, adaptation, functioning, Armed Forces, the National Army.

Field of study: Political Science and Security Studies.

The purpose and objectives of the paper: The goal is to make an analysis of political and legal essence, structure, content and contradictions, in the context of the functionality of Moldovan military service, aiming to determine the impact on national security and identification of modernization mechanisms, related to the Armed Forces reform processes. The following objectives have been established: to make a research of military service as part of the state policy in organizing citizens and the whole society to guarantee the sovereignty, independence, territorial integrity and national security; to highlight the conceptual-theoretical and the political-legal aspects of organization and functionality of military service of the Republic of Moldova, being identified the general principles and peculiarities of institutionalization, leadership and activity; to investigate the dynamics of those aspects related to occurrence and ending of military service.

The important scientific problem solved in the field of political science and security studies is connected to the importance of military service to guarantee the national security and defense of the Republic of Moldova, which has proved the need and opportunity for internal modernization and adjustment to the contemporary standards, thus, being identified the potential and capabilities necessary in the process of modernizing the military service in the context of regional security architecture redesign.

The theoretical significance of the thesis lies in developing the conceptual and methodological framework to study the military service, considering the continuous change of relationships and post - nonclassical trends of science development. There is applied the institutionalism as theoretical support for the study of military service as an institution, becoming as well an important actor of the civil service; there is emphasized the difference between the alternative service, active military service and retired military service, highlighting the importance of social protection of militaries.

The applied value of the paper lies in making a study, that would lead to a better understanding of nature, objectives, organization and capabilities of military service; improves the scientific researches on military security of the state, presents some scientific-practical recommendations on how to optimize the military service system, pursue the construction of military body in Moldova, elaborate the defense and security policy of the state, promote the civil-military relations within society.

Scientific novelty resides in performing, for the first time in the Republic of Moldova, of an analysis on quintessence and structure of the military service from the politological perspective, the reconfiguration dynamics as an intrinsic part of the state policy, aiming to citizens' and society's way of organization to defend the national interests: it is argued the functionality of the military service as a process to guarantee the national security and defense; it is highlighted the political and legal regulations on the military service relationships; it is analyzed the political and legal context of institutionalization process and the organizational-legal mechanism of military service governance, giving some examples of institutions with diverse responsibilities of organizing and / or implementation.

Implementation of scientific results was made via: examination and approval by both the Centre for Political Research and International Relations and Specialized Scientific Seminar of ICJP of the ASM; the results were presented at 8 conferences and published in the 25 scientific papers.

АННОТАЦИЯ

Коропчан Ион. Военная служба в Республике Молдова: политико-правовой подход. Диссертация на соискание учёной степени доктора политических наук, Кишинёв, 2017.

Структура диссертации: работа состоит из введения, трёх глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 194 наименований, 150 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 25 научных работах.

Ключевые слова: военная служба, национальная безопасность, военная безопасность, Вооруженные Силы, Национальная Армия, военная организация, принципы военной службы, организация, функционирование, адаптация, институционализация, военно-служебные отношения, Республика Молдова.

Область исследования: политические науки и исследования в области безопасности.

Цель и задачи работы. Цель работы состоит в проведении политико-правового анализа сущности, структуры, содержания и противоречий функционирования военной службы Республики Молдова для определения её влияния на национальную безопасность и разработку механизмов её модернизации в контексте реформы Вооружённых Сил. Были поставлены следующие задачи: исследовать военную службу как составную часть политики государства в организации граждан и общества для обеспечения суверенитета, независимости, территориальной целостности и национальной безопасности; разработать концептуально теоретические основы и политико-правовые основы организации и функционирования военной службы Республики Молдова; изучить в динамике проблемы возникновения и прекращения военно-служебных отношений.

Важная научная проблема, разрешённая в работе, для теории и практики состоит в аргументации необходимости военной службы для обеспечения национальной безопасности и обороноспособности Республики Молдова. В этой связи, была доказана важность внутренней модернизации в соответствии с современными требованиями, а также был определён потенциал в процессе модернизации воинской службы в Республике Молдова в контексте трансформации архитектуры региональной безопасности.

Научная новизна и оригинальность заключаются в проведении впервые в Республике Молдова политологически-правового исследования сущности и структуры военной службы, динамики её трансформации как элемента политики государства в организации граждан и общества для обеспечения национальных интересов.

Теоретическая значимость работы состоит в разработке концептуально – методологических рамок для исследования военной службы в соответствии с постнеклассическими тенденциями развития науки; используется теория институционализма в качестве теоретической основы для исследования военной службы как института публичной службы; определяются различия между разными типами военной службы.

Практическая значимость работы состоит в выработке рекомендаций по научно-практической оптимизации системы военной службы, военному строительству в Республике Молдова, выработке политики безопасности и обороны государства, с целью оказания содействия в развитии военно-гражданских отношений в обществе. Работа создаст предпосылки для научного обоснования стратегии и тактики организации военной службы на современном этапе.

Внедрение научных результатов: работа подготовлена в Центре Политических Исследований и Международных Отношений Института, Правовых и Политических Исследований АНМ, её результаты были представлены на Научном Профильном Семинаре Института Юридических и Политических Исследований АНМ, на 8 научных конференциях и в 25 научных трудах. Они могут быть использованы соответствующими государственными структурами, так и ВУЗами, заинтересованными в изучении военной службы.

COROPCEAN ION

**SERVICIUL MILITAR ÎN REPUBLICA MOLDOVA:
ABORDARE POLITICO-JURIDICĂ**

**Specialitatea 561.01-Teoria, metodologia și istoria politologiei;
instituții și procese politice**

Autoreferatul tezei de doctor în științe politice

Bun de tipar: _____
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: _____

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr. _____

Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a AȘM
mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 1